

Ú V O D

Každému výzkumu, jehož organizátoři nebo zadavatelé usilují o jeho dobrou odbornou úroveň, předchází tzv. sekundární analýza, tzn. rozbor poznatků, dosažených v dané oblasti výzkumu. Tato fáze přípravy výzkumu byla v oblasti četby a čtenářských zájmů značně podceňována, takže zde podnes kromě Freyova pokusu, který byl doveden do roku 1932, neexistuje dosud žádný rozbor a dokonce ani žádná bibliografie či rešerše, které jsou předpokladem hlubšího kritického rozboru. Přitom četba a čtenářské zájmy patří k nejčastěji zkoumaným oblastem v našem společenském životě vůbec: toto konstatování má platnost pro celých 60 let tohoto století.

Proto bylo nutné pro výzkum vztahu knihy a čtenáře takový rozbor poznatků provést vůbec poprvé, s vědomím všech nesnází, které tento úkol přinese.

Podle zadání projektu se vztahuje celý dílčí úkol A, nazvaný "Studium" (a zahrnující v první fázi rešerše, v druhé fázi studijní zprávu), na všechna předpokládaná hlediska úkolu :

- a) Skutečná četba. Vyšetřuje se :
 - 1) co skutečně čtenáři čtou
 - 2) kdy, v jakém prostředí, za jakých podmínek se čte
 - 3) jaké hlavní vlivy (podle názoru čtenářů) působí na výběr a realizaci četby.
- b) Přání čtenářů a jejich uspokojení. Vyšetřuje se:
 - 1) jaké knihy (obsahem i formou) by čtenáři rádi četli a proč
 - 2) co brání čtenářům v realizaci přání ad b) 1).
- c) Funkce knihy v životě čtenáře:
 - 1) oddechová
 - 2) kulturní a umělecká
 - 3) odborná a vědecká
- d) Funkce technické, obchodní a distribuční sítě. Vyšetřují se vlivy činnosti této sítě:
 - 1) na ekonomii sledované sítě a společnosti
 - 2) na uspokojování přání ad b)
 - 3) na ovlivnění zájmů čtenáře ad b) 1)
- e) Funkce společenských institucí. Vyšetřuje se vzájemná interakce četby knih a

- 1) rodiny, sousedské pospolitosti
 - 2) školy, školení
 - 3) společenských organizací
 - 4) pracoviště
- f) Funkce čtenářských organizací a institucí. Vyšetřují se:
- 1) veřejné a jiné knihovny
 - 2) čtenářské kluby.

Tento bezesporu nesmírně široký úkol - je možné odhadnout, že jde asi o tisíc akcí - musel být zpřesněn, zúžen a sjednocen. Proto se autoři sjednotili na tomto jednotném členění rešerší a kritériích výběru literatury:

Jednotné členění rešerší:

Bibliografický popis

- I. Cíl práce
- II. Uspořádání práce
- III. Metodika
 1. Použité metody a techniky
 2. Metodika zpracování
- IV. Vzorek - metoda výběru osob
- V. Zjištěné výsledky
- VI. Zhodnocení
 1. Splnění cíle (cílů) práce
 2. Validita
 3. Možnosti využití
- VII. Recenze, referáty, ohlasy

Kritéria výběru literatury

I. Obsahově:

1. Literatura, shrnující výsledky výzkumů četby, čtenářských zájmů a potřeb, působení jednotlivých institucí knižní kultury, postavení knihy ve volném čase a v kulturních zájmech.
Kritérium: úplnost
2. Teoretická literatura k problematice vztahu knihy a čtenáře
Kritérium výběru: teoretická úroveň; zásadně nezařazovat literaturu publicistického charakteru s touto tematikou

3. Literatura knižní

Kriterium: úplnost

4. Literatura časopisecká a analytický rozpis sborníků

Kriterium výběru: excerpce z kmenových časopisů, tj. odborný tisk knihovnický a osvětový, nakladatelský a knihkupecký

Kriterium výběru: vyloučit články ryze publicistické

III. Regionálně: omezit na českou literaturu

I tato hlediska při výběru literatury nebylo ovšem možné vzhledem k požadovanému krátkému termínu a vzhledem k dalším podmínkám v úplnosti a celistvosti splnit. Bylo proto rozhodnuto zpracovat základní knižní literaturu a diplomové práce na katedře knihovnictví a podniknout důkladný bibliografický průzkum v časopisech, věnovaných literatuře, knihovnictví, osvětě a výchově. Ze seznamu časopisů, který zde uvádíme, je zřejmé, jak časově náročná byla prohlídka těchto kmenových časopisů, neboť u některých z nich chybí rejstříky nebo jsou nedostatečně zpracovány, nehledě k tomu, že názvy článků leckdy přesně nevystihují jejich obsah.